

GAZETA KOSZYCKA

ISSN 1234-0952

Nr 2 (75)

WIADOMOŚCI GMINNE

lipiec 2017

Rok Rzeki Wisły 2017

Meandry Wisły w gminie Koszyce

AKTUALNOŚCI

Podsumowanie XIV Sesji Rady Gminy Koszyce

27 czerwca odbyła się XIV Sesja Rady Gminy Koszyce. Jej głównym tematem było podsumowanie wykonania budżetu za miniony rok i udzielenie absolutorium Wójtowi Gminy. Rada Gminy oceniła realizację planów budżetowych w zakresie dochodów i wydatków w roku 2016. Pierwsza uchwała dotyczyła zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2016 rok wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Koszyce za 2016 r. Sprawozdanie zostało jednogłośnie przyjęte przez Radę. Przed głosowaniem nad absolutorium dla Wójta Przewodniczący Komisji Rewizyjnej odczytał wnioski w sprawie udzielenia absolutorium Wójtowi z tytułu wykonania budżetu za 2016 rok. Następnie Przewodniczący Rady Gminy zapoznał zebranych z pozytywną opinią Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie w sprawie wniosku Komisji Rewizyjnej. Za udzieleniem absolutorium dla Wójta Gminy Koszyce Rada Gminy głosowała jednogłośnie (15 radnych). Przed przyjęciem uchwał zebrani wysłuchali sprawozdania Wójta

z okresu działalności międzysesyjnej, który przedstawił informacje w zakresie prowadzonych i planowanych inwestycji w gminie, ponoszonych wydatków i braków finansowych na oświatę. Wójt odniósł się również do przebiegu sesji marcowej, jak również do kontrowersyjnej treści artykułu w prasie na temat przyjętego apelu Rady Gminy w sprawie sprzeciwu wobec zapowiadanych zmian prawa samorządowego w Polsce. Na sesji została przedstawiona informacja o obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji oraz podjęto 3 uchwały związane ze ścieżką procesu rewitalizacyjnego. Ponadto Rada Gminy przyjęła zmiany do budżetu gminy na rok bieżący, zmianę wieloletniej prognozy finansowej, zmianę Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, zatwierdziła regulamin przyznawania stypendium za wyniki dla uczniów Szkoły Muzycznej w Koszycach, na końcu rozpatrzyła skargę na działalność wójta.

Monika Molenda

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Gminny Program Rewitalizacji

Podstawowym narzędziem działań rewitalizacji jest Gminny Program Rewitalizacji. Stanowi on zbiór różnorodnych działań ukierunkowanych na realizację wizji i osiągnięcie celów rewitalizacji obszaru

rewitalizacji. Program rewitalizacji jest niezwykle ważnym dokumentem. Musi on sprostać wymaganiom, według ścieżki zapisów Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w której znajdują

Spis treści

Aktualności

Podsumowanie XIV Sesji Rady Gminy Koszyce	2
Gminny Program Rewitalizacji	2
Wywiad z Wójtem gminy Koszyce... ..	6
Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze... ..	8

Spółeczeństwo obywatelskie

Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich Łapszów	12
Rozgrywki ligi tenisa stołowego	13
Halowy turniej piłki nożnej	14
Realizacja pierwszego zadania za nami	14
Warsztaty, piknik i Dzień Dziecka w Rachwałowicach	16

Historia

Nikt nie rodzi się patriotą – żywa lekcja historii	17
Wspomnienie o doktorze Zbigniewie Bolcie.....	19
Miedza	20

Środowisko, ekologia

Nasza polska sprawa: Wisła	24
Inwentaryzacja przyrodnicza dla zlewni rzeki... ..	26

Kultura, edukacja, sport

Z książką za Pan brat – wzbogacenie zasobów... ..	30
Projekt edukacyjny „Od najmłodszych lat... ..	31
Sektor finansowy edukuje razem z samorządami	34
Stadion KS Szreniawa Koszyce po modernizacji	36

się ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce, określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

Rewitalizacja w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego wspiera działania takie jak: przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne, infrastruktury kultury, oraz działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów. Zagospodarowanie przestrzeni na cele gospodarcze, zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne jakimi są place, skwery, parki. Wspomaga w modernizacji, renowacji budynków użyteczności publicznej oraz części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych.

Ogłoszeniem z dnia 08.05.2017 r. na stronie internetowej gminy jak i zamieszczeniem w Biuletynie Informacji Publicznej gmina Koszyce rozpoczęła konsultacje społeczne, które dotyczyły projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Koszyce. Konsultacje społeczne zostały ogłoszone na podstawie art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777 z późn. zm.), a zakończyły się z dniem 08.06.2017. Konsultacje społeczne miały na celu poznanie opinii mieszkańców oraz partnerów społecznych i gospodarczych na temat projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Koszyce. Zasięg terytorialny konsultacji społecznych obejmował obszar całej gminy Koszyce i skierowany był do wszystkich mieszkańców, podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą oraz podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym do organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.

W tym czasie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych Delta Partner z Cieszyna przeprowadziła badania i sporządziła diagnozę obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Analizę przeprowadzono w oparciu o następujące sfery:

- społeczną,
- gospodarczą,

- techniczną,
- funkcjonalno-przestrzenną,
- środowiskową.

Kluczowe znaczenie w procesie rewitalizacji ma sfera społeczna, zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, kryzys w sferze społecznej w połączeniu z co najmniej jednym czynnikiem z pozostałych sfer umożliwia zakwalifikowanie obszaru jako zdegradowanego, przewidzianego do rewitalizacji. Musi być to obszar nie większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkiwany przez nie więcej niż 30% liczby ludności gminy.

Efektem prac analitycznych i badawczych było wyłonienie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji podzielonego na następujące podobszary: Koszyce, Książnice Małe, Rachwałowice, Włostowice. Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z diagnozą znajduje się na www.koszyce.gmina.pl w zakładce Gminny program rewitalizacji, oraz BIP.

W naszej gminie konsultacje społeczne miały postać zbierania uwag ustnych w Urzędzie Gminy Koszyce, ul. Elżbiety Łokietkówny 14, zbierania uwag w formie papierowej na udostępnionym formularzu konsultacyjnym. Formularz można było złożyć w Urzędzie Gminy w Koszycach, przesłać za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres Urzędu Gminy Koszyce w postaci elektronicznej na udostępnionym na stronie internetowej Gminy formularzu konsultacyjnym.

W urzędzie gminy jak i na stronie internetowej w zakładce „Gminny Program Rewitalizacji” przez cały czas konsultacji dostępne były Ankiety,

Spotkanie informacyjne w ramach konsultacji społecznych 16 maja 2017 r.

WÓJT GMINY KOSZYCE
32-130 KOSZYCE

OBWIESZCZENIE

Wójta Gminy Koszyce

Zgodnie z art. 17 ust.2 pkt.1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1023)

Zawiadamiam

o podjęciu przez Radę Gminy Koszyce Uchwały Nr XIV/138/2017 z dnia 27 czerwca 2017 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Koszyce.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koszyce na lata 2017-2023, będzie stanowił niezbędny dokument umożliwiający ubieganie się o środki zewnętrzne na realizację projektów, które ograniczą negatywne skutki niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzennych, technicznych i środowiskowych, zarówno Gminie Koszyce jak i innym podmiotom z terenu Gminy.

Dokument zostanie opracowany dla obszarów rewitalizacji wyznaczonych Uchwałą Nr XIV/137/2017 Rady Gminy Koszyce z dnia 27 czerwca 2017 roku.

Pełna treść uchwały dostępna jest na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Koszyce oraz na stronie internetowej Gminy Koszyce- w zakładce Gminny Program Rewitalizacji.

Niniejsza informacja zostaje podana do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na wymienionych stronach, wywieszenie na tablicy ogłoszeń oraz publikację w lokalnej prasie.

Wójt Gminy
mgr Stanisław Rybak

Koszyce 29.06.2017

Unia Europejska
Fundusz Spójności

które można było wrzucić do urny w siedzibie Gminy Koszyce oraz wypełnić i wysłać w sposób szybki na stronie www.deltapartner.pl/webroot/ankiety/koszyce. W wyniku procesu ankietyzacji złożono łącznie 80 ankiet (45 w wersji papierowej, 35 w wersji elektronicznej). Badanie wśród mieszkańców i użytkowników Gminy Koszyce potwierdziło, iż zdelimitowany w ramach diagnozy obszar rewitalizacji, wymaga największej interwencji w skali gminy.

W Ramach konsultacji społecznej odbyło się **spotkanie otwarte** dla mieszkańców, które umożliwiło omówienie i ocenę propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Spotkanie informacyjne miało miejsce w dniu 16.05.2017 r. o godz. 16.00 w Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy Koszyce (II piętro, pok. 21), na którym eksperci z Firmy Delta Partner omówili problematykę i procedurę rewitalizacji, jak również podkreślali znaczenie partycypacji mieszkańców i pozostałych interesariuszy w procesie rewitalizacji Gminy Koszyce. Przedstawili też definicje i postarali się przybliżyć znaczenie rewitalizacji oraz samego Gminnego Programu Rewitalizacji.

W dniu 09.06.2017 r. warsztatami otwartymi o godz. 13.00 w siedzibie Urzędu Gminy Koszyce rozpoczęto **nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2017–2023**. Pomysły przedsięwzięć rewitalizacyjnych można było zgłaszać za pośrednictwem karty projektu do dnia 20.06.2017 w sekretariacie Urzędu Gminy w Koszycach lub elektronicznie.

Natalia Kozakiewicz

Spotkanie informacyjne w ramach konsultacji społecznych 16 maja 2017 r.

Warsztaty 9 czerwca 2017 r.

Wywiad z Wójtem gminy Koszyce Stanisławem Rybakiem

Red. Dlaczego został Pan samorządowcem?

Od urodzenia czyli od 1950 roku jestem rodowitym mieszkańcem gminy Koszyce. Także oboje Rodzice wywodzili się z tego terenu.

Po ukończeniu w 1972 roku studiów na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, jako stypendysta podjąłem pracę zawodową w pobliskim mieście powiatowym w Kazimierzy Wielkiej. Z dniem 1 lipca 1974 roku zostałem powołany na funkcję Naczelnika Gminy Koszyce, którą z przerwą w latach 1982–1987, pełniłem do połowy 1990 roku. Od 12 czerwca 1990 roku do chwili obecnej jestem nieprzerwanie Wójtem Gminy Koszyce.

Myślę, że przygotowanie zawodowe, znajomość terenu, związki emocjonalne z gminą a w szczególności stworzenie ustawowych możliwości rozwiązywania spraw lokalnych przez samorząd gminy zadecydowały o wybraniu przez mnie takiej drogi zawodowej.

Red. Jakie cechy charakteryzują najlepszych samorządowców?

Truizmem jest stwierdzenie, że praca samorządowca nie jest łatwa. Ta praca aby miała należyte efekty i była przez społeczeństwo akceptowana wymaga:

- odpowiedniego przygotowania zawodowego,
- posiadania wizji strategicznego podejścia do problemów jakie przed społecznością gminy stoją,
- konsekwencji i cierpliwości przy ich rozwiązywaniu,
- umiejętności słuchania ludzi, otwartości na zróżnicowane poglądy i szukanie kompromisów.

Te przykładowo podane zasady pracy samorządowca, trudne w realizacji, konsekwentnie realizowane, dają jednocześnie satysfakcję w postaci efektów, które są widoczne. Są także przez odbiorców czyli mieszkańców gminy akceptowane w postaci wyrażanej w różnych formach woli dalszej współpracy.

To w samorządzie gminnym podobnie jak w socjologii podstawowe znaczenie ma zaimek MY, nie ja, nie ty, nie oni a MY.

Wspólne działanie, budowane często przez lata zaufanie, jest podstawą efektów gospodarczych i społecznych gminy.

Red. Co udało się zrealizować przez te wszystkie lata w dziedzinie infrastruktury, oświaty, sportu, kultury, rozwoju gospodarczego i ludzkiego gminy?

Jest bardzo trudno w krótkiej wypowiedzi streścić osiągnięcia ponad ćwierćwiecza. W dodatku osobiście zawsze unikam stwierdzenia, że coś się udało.

Te osiągnięcia to wynik:

- planowania strategicznego,
- kolejnych planów rocznych,
- szukania możliwości szerokiego społecznego wsparcia ich realizacji,
- wspólnej pracy samorządowców, środowisk wiejskich, organizacji III sektora.

Najważniejsze dokonania gminy za ostatnie 27 lat to:

1. Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie. Posiadamy nowoczesną oczyszczalnię ścieków, 115 km sieci kanalizacyjnej i blisko 100 km sieci wodociągowej. Jest również 58 przydomowych oczyszczalni ścieków.
2. Z osadów pościekowych produkujemy nawóz rolniczy. Całością zarządza Gminna Spółka Komunalna, na wyposażeniu której są także dwa samochody asenizacyjne. Szacunkowa wartość wykonanego w tym zadaniu majątku to kwota blisko 50 mln złotych.
3. Gmina posiada 3 placówki oświatowe:
  - wybudowane od podstaw i oddane w 1998 roku do użytku Centrum Oświatowe w Koszycach (Przedszkole, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum), 2 hale sportowe, zespoły boisk),
  - Szkoła podstawowa w Książnicach Wielkich po generalnym remoncie w 2002 roku i wybudowaniu boisk sportowych w 2007 roku,
  - powstała 3 lata temu Szkoła Muzyczna I Stopnia, do której aktualnie uczęszcza blisko 70 uczniów.
4. Przygotowanie w 2016 r. Strefy Aktywności Gospodarczej dla inwestorów o pow. 11,3 ha z pełnym uzbrojeniem.
5. Wybudowanie i zmodernizowanie kilkadziesiątu kilometrów dróg gminnych.
6. Funkcjonowanie, z efektami od lat 10-ciu Muzeum Ziemi Koszyckiej.
7. Zainspirowanie i pomoc w organizacji i funkcjonowaniu ponad 30 stowarzyszeń.
8. Działające, powstałe w ostatnim czasie:

Spotkanie z organizacjami pozarządowymi – 16 września 2016 r. Przemawia Wójt Gminy Koszyce – Stanisław Rybak, obok siedzą: Pani Zofia Gołubiew – była Dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie i Pan Tadeusz Nawrot – Przewodniczący Rady Gminy Koszyce

- Spółdzielnia Socjalna świadcząca usługi w zakresie sprzątnięcia wszystkich obiektów komunalnych i przygotowująca ponad 200 posiłków dziennie.
- Dom Senior Wigor+ dla 25 uczestników w wieku emerytalnym.
- Uniwersytet III Wieku liczący ok. 100 słuchaczy.
- Dwa Ośrodki Wsparcia w Koszycach i Przemkowie integracji międzypokoleniowej.

To także przygotowanie dla tych środowisk bazy lokalowej w miejscowościach: Koszyce, Sokółowice, Witów, Morsko, Siedliska-Malkowice, Przemków, Piotrowice, Rachwałowice, Filipowice, Jankowice, Włostowice, Książnice Małe, Książnice Wielkie, Zagaje, Jaksice.

Red. Które sukcesy są najważniejsze?

Najważniejsze sukcesy wynikają z priorytetów określonych przez kolejne edycje Strategii gminy.

Przez pierwsze lata funkcjonowania samorządu były to dwie sprawy:

1. Rozwiązanie spraw gospodarki wodno-ściekowej.
2. Stworzenie odpowiedniej bazy lokalowej dla oświaty i wyposażenie jej.

Obie te sprawy o czym mówiłem wcześniej zostały wykonane przy zaangażowaniu wielu środków finansowych w tym Unii Europejskiej.

Obecnie od kilku lat realizujemy aktualny priorytet samorządu Koszyckiego tj. Budowę Społeczeństwa Obywatelskiego.

To sprawa wyjątkowo złożona i trudna ale z uwagi na powszechną, małą aktywność społeczeństwa, konieczna do podjęcia.

Ten proces rozpoczęliśmy od inspirowania i wspierania organizacji III Sektora (stowarzyszeń).

Te organizacje a także wszystkie środowiska wiejskie wyposażyliśmy w środki finansowe do realizacji ich statutowych celów w postaci:

- Funduszu Sołectkiego
- Budżetu obywatelskiego
- Środki dla stowarzyszeń i tych środowisk wynoszą łącznie w skali roku 700–800 tys. złotych.

Te środki możemy zwiększać. Jesteśmy przekonani, że stworzą one odpowiednią platformę współpracy z różnymi środowiskami poprzez:

- Przyjmowanie sugestii i wniosków do podjęcia zadań.
- Wspólnym analizowaniu możliwości ich realizacji.

Dotychczasowe efekty tych działań nie zawsze są zadawalające. Ten proces, który rozpoczęliśmy wymaga czasu, wzajemnego zrozumienia, budowy zaufania. To jedyna droga na pobudzenie aktywności społeczeństwa. Jest bowiem chyba oczywiste, że wspólnie możemy zrobić więcej.

Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze „Koszyce 2017”

Przemarsz jednostek OSP

9 lipca 2017 r. na stadionie KS Szreniawa w Koszycach odbyły się Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze. W zawodach wzięły udział: OSP Koszyce, OSP Książnice Wielkie, OSP Łąpszów, OSP Przemyków, OSP Rachwałowice. Strażacy rywalizowali w sztafecie pożarniczej 7 × 50 m z przeszkodami, oraz ćwiczeniu bojowym. Dodatkową konkurencją była musztra.

Organizatorem zawodów był Wójt Gminy Koszyce oraz Zarząd Gminny OSP w Koszycach. Zawody otworzył, witając uczestników oraz publiczność Prezes Zarządu Gminnego OSP druh Stefan Czarnecki.

Zawody przeprowadziła Komisja Sędziowska z Państwowej Straży Pożarnej w Proszowicach, a sędzią głównym był st. kapitan Zbigniew Kwinta.

Komisja sędziowska

Kolejność czołowych miejsc w poszczególnych konkurencjach przedstawia się następująco:

I miejsce OSP Przemków, ćwiczenie bojowe: 52 p. + sztafeta pożarnicza 68 p. Razem: 120 punktów.

II miejsce ex aequo OSP Rachwałowice, ćwiczenie bojowe: 58 p. + sztafeta pożarnicza 67 p. Razem: 125 punktów i OSP Łąpszów, ćwiczenie bojowe: 52 p. + sztafeta pożarnicza 73 p. Razem: 125 punktów.

III miejsce OSP Koszyce, ćwiczenie bojowe: 64 p. + sztafeta pożarnicza 71 p. Razem: 135punktów.

IV miejsce OSP Książnice Wielkie, ćwiczenie bojowe: 0 p. + sztafeta pożarnicza 70 p. Razem: 70 punktów.

W ćwiczeniach musztry I miejsce zajęła drużyna z Książnic Wielkich.

Drużyny, które zajęły I i II miejsce wezmą udział w powiatowych zawodach sportowo-pożarniczych, które odbędą się we wrześniu br.

Na zakończenie Wójt Gminy Koszyce Pan Stanisław Rybak wręczył uczestnikom zawodów pamiątkowe dyplomy, informując o nagrodach pieniężnych, które wpłyną na konta bankowe poszczególnych jednostek. Pogratulował zwycięzcom, podziękował Komisji Sędziowskiej z Państwowej Staży Pożarnej w Proszowicach, za bardzo profesjonalne i sprawne przeprowadzenie zawodów.

Zawody odbyły się na odnowionym przez gminę obiekcie sportowym – stadionie KS Szreniawa, na którym w ramach projektu: „Rozbudowa urządzeń terenowych stadionu sportowego „Szreniawa” w Koszycach” zrealizowano następujące prace: zamontowano nowe trybuny, postawiono kontener biurowy, odnowiono budynki, wymieniono sanitariaty w pomieszczeniach szatniowych, zamontowano piłkochwyty, ogrodzono boisko treningowe, wykonano nową bramę wjazdową, wykonano oświetlenie boiska.

Drużyna OSP Książnice Wielkie przed ćwiczeniem bojowym

Drużyna OSP Rachwałowice przed ćwiczeniem bojowym

RS *Drużyna OSP Koszyce przed ćwiczeniem bojowym*

*Drużyna OSP Przemyków
przed ćwiczeniem bojowym*

*Drużyna OSP Łąpszów
przed ćwiczeniem bojowym*

*Wójt Gminy Koszyce Stanisław Rybak wręcza
pamiątkowy dyplom dowódcy zwycięskiej
drużyny OSP z Przemykowa*

*Wręczenie dyplomów i nagród dowódcom
drużyn OSP z Łąpszowa i Rachwałowic*

*Wójt Gminy Koszyce Stanisław Rybak
wręcza pamiątkowy dyplom
dowódcy drużyny OSP z Koszyc*

*Wójt Gminy Koszyce Stanisław Rybak
wręcza pamiątkowy dyplom dowódcy
drużyny OSP z Książnic Wielkich
za najlepiej wykonaną musztrę*

SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

Stowarzyszenie

Koło Gospodyń Wiejskich Łapszów

Stowarzyszenie KGW Łapszów istnieje od trzech lat. Nasze działania mają na celu uświadomić całą społeczność, że aktywność społeczna i bezinteresowna praca na rzecz swojego środowiska daje prawdziwą satysfakcję. Działania naszego stowarzyszenia mają na celu pogłębianie wiedzy o regionie, kultywowanie i promowanie kultury oraz tradycji ludowej. Występując w pięknych regionalnych strojach, śpiewając pieśni ludowe oraz prezentując tradycyjne potrawy, przyczyniamy się do zachowania naszego dziedzictwa. W szeregach KGW prężnie działają również panowie, którzy dzielnie wspierają nas w naszych działaniach i stanowią dla nas ogromną podporę. Działalność stowarzyszenia to nie tylko praca, ale także zabawa. Dlatego bardzo chętnie wykorzystując swoje talenty artystyczne, kulinarne a nawet kabaretowe uczestniczymy i organizujemy bardzo wiele imprez, a tym samym promujemy swoją wieś oraz gminę. Poprzez nasze działania chcemy pokazać całej wspólnocie wiejskiej, że integracja i współdziałanie jest nie tylko możliwe ale i potrzebne. Bardzo duży nacisk przywiązujemy do podtrzymywania tradycji. Podczas realizacji naszego pierwszego projektu w świetlicy wiejskiej w Łapszowie zostały zorganizowane warsztaty, na których dzieci wraz z rodzicami wykonały piękne palmy wielkanocne. Takie działania łączą dzieci z ich rodzinami oraz pozwalają wspólnie spędzać czas, co w dzisiejszych czasach nie jest rzeczą łatwą. Zorganizowany został również Dzień Matki. Dzieci przygotowały piękną część artystyczną oraz wykonały laurki, które wręczyły swoim mamom. Niezapomnianą atrakcją była

Palmy wielkanocne wykonane wspólnie z dziećmi

Rejs statkiem po Wiśle w Krakowie

przejażdżka stylową bryczką, za co serdecznie dziękujemy Panu Sebastianowi Turkowi. Również w ramach projektu w czerwcu została zorganizowana wycieczka do Ogrodu Zoologicznego w Krakowie oraz rejs statkiem po Wiśle. Takie działania nie byłyby możliwe, gdyby nie wsparcie finansowe ze strony gminy Koszyce, za co serdecznie dziękujemy. Korzystając z tego wsparcia skompletowałyśmy nasze ludowe stroje, poprzez zakup trzewiczków damskich i koszul ludowych dla mężczyzn. Takie działania wymagają wiele pracy, wysiłku oraz wkładu finansowego, dlatego jako Prezes Stowarzyszenia chciałabym bardzo serdecznie podziękować dziewczynom oraz

ich mężom za ogromne zaangażowanie w pracę nad realizacją tych projektów oraz za wysiłek, jaki wkładają na rzecz stowarzyszenia. Moje drogie Koleżanki i drodzy Koledzy! Wykonanie tak wielu zadań bez takiej „załogi” byłoby rzeczą wręcz niemożliwą. Jesteście ludźmi, których warto było spotkać na swojej drodze. Nasze zaangażowanie będzie owocowało jeszcze lepszymi pomysłami, które wspólnie będziemy realizować.

Prezes Stowarzyszenia KGW Łąpszów
Włusek Renata

Rozgrywki ligi tenisa stołowego

W dniu 1 kwietnia 2017 roku zakończył się czwarty sezon rozgrywek ligi tenisa stołowego. Rozgrywki te są prowadzone przez Stowarzyszenie Przemyków 2013 i odbywają się na terenie gminy Koszyce; w tym roku przy Centrum Oświatowym w Koszycach oraz w Przemykowie. Rozgrywki te prowadzone są w dwóch ligach na dwóch poziomach sportowych. 1 liga to tak naprawdę najlepsi zawodnicy z powiatu Proszowice i Kazimierza Wielka. 2 liga to w większości mieszkańcy gminy Koszyce, co ciekawe w tym roku 2 liga liczyła 24 zawodników. Rozgrywki odbywają się systemem każdy z każdym i tak naprawdę o końcowej klasyfikacji decyduje każdy mecz. O drugim miejscu w 1 lidze zdecydował tak naprawdę 1 pkt różnicy, a w 2 lidze o 3 miejscu bilans bezpośrednich pojedynków.

W tym sezonie w rozgrywkach ligowych i pucharowych w sumie uczestniczyło 45 zawodników. Przedział wiekowy zawodników był szeroki. Najmłodszym zawodnikiem walczącym w kategorii U16 był mieszkaniec Przemykowa, Paweł Rasała z rocznika 2006. Najstarszym zawodnikiem rozgrywek był znany w naszym powiecie pasjonat sportu, mieszkaniec Nowego Brzeska, Pan Tomasz Sasiński z rocznika 1941, który uplasował się tuż za podium w 1 lidze. Zaintereso-

wanie rozgrywkami było bardzo duże tak ze strony zawodników jak i kibiców. Rozgrywki systematycznie śledził Wójt Gminy Koszyce, który pozytywnie ocenia tego typu działania. Turniej ten został dofinansowany ze środków gminy Koszyce.

Następne spotkania tenisowe planowane są na 11 listopada b.r. w hali sportowej w Koszycach w formie jednodniowego turnieju.

Klasyfikacja końcowa rozgrywek

1 LIGA

1. Stanisław Ząbek (Kowary)
2. Krzysztof Staniszewski (Nowe Brzesko)

Zakończenie 4 edycji ligi tenisa stołowego

3. Stefan Marzec (Wojciechów)
4. Tomasz Sasiński (Nowe Brzesko)

2 LIGA

1. Leszek Rubacha (Wojciechów)
2. Michał Sagan (Prokocice)
3. Albin Tetela (Malkowice) – o 3 miejscu zdecydował lepszy bilans bezpośrednich meczów pomiędzy zainteresowanymi, gdyż obaj zawodnicy zdobyli po 56 pkt.)

Damian Głuszek (Dolany)

Grzegorz Rasała (Przemków)

Jarosław Oracz (Przemków)

PUCHAR LIGI

1. Michał Błaut (Rzędowice)
2. Mariusz Oracz (Przemków)

Kategoria U16

1. Damian Głuszek (Dolany)

Wyróżnienie fair play

Krzysztof Głuszek (Dolany)

Stowarzyszenie Przemków 2013

Halowy turniej piłki nożnej

W dniu 25 marca 2017 roku odbył się VII turniej halowej piłki nożnej o PUCHAR STOWARZYSZENIA PRZEMKÓW 2013. Turniej ten był skierowany w głównej mierze dla zawodników amatorów, którzy skończyli 35 lat. W turnieju uczestniczyło 6 drużyn. 5 drużyn z naszej gminy tj. Przemków, Piotrowice, Jaksice, Witów/Malkowice i Księża/COS. Jako szósta drużyna gościnnie wystąpiła ekipa Presto team, czyli w praktyce drużyna emerytowanych policjan-

tów z Proszowic. Turniej przebiegał w bardzo miłej i przyjemnej atmosferze. Zwycięzcą została ekipa z Przemkowa. Turniej pokazał zapotrzebowanie na tego typu spotkania, które z pewnością będziemy chcieli kontynuować w sezonie jesienno-zimowym w Centrum Oświatowym w Koszycach.

Stowarzyszenie Przemków 2013

Realizacja pierwszego zadania za nami

Zarząd Gminny TPD w Koszycach w ramach działania współfinansowanego ze środków Gminy Koszyce pod nazwą: „Organizowanie formy wyjazdów integracyjnych, w tym na imprezy kulturalne dla dzieci i młodzieży” zorganizował w dniu 8 czerwca 2017 r. wspaniałą wycieczkę do Krakowa. Był to wyjazd zorganizowany z okazji Dnia Dziecka i wzięło w nim udział 45 dzieci z terenu naszej gminy. Po obejrzeniu niezwykłego spektaklu o sile przyjaźni, wytrwałości i odwadze pt. „Robinson Crusoe” w Teatrze Współczesnym, zorganizowano dla nas warsztaty teatralne. Tutaj pod okiem aktora sami mogliśmy spróbować swoich sił na deskach teatru i wcielić się w różne role; kapitana statku, marynarzy. Wszystko po to, byśmy mogli przenieść się w niezwykły świat morskich żywiołów. Potem wyruszyliśmy na Krakowski Rynek, aby zwiedzić Sukiennice, posłuchać hejnału i oczywiście zaprzyjaźnić się z wszędobylskimi gołębiami. Później przyszedł czas na pyszny obiad u babci

Maliny. Na zakończenie czekała nas wspaniała zabawa w Krainie Zabaw Dziecięcych Anikino. Po wspaniałych zabawach, malowaniu twarzy, wyprobowaniu wszystkich zjeżdżalni, basenu z kulkami czekała na nas nie lada atrakcja; pokaz magii. Podczas programu, iluzjonista – czytając magiczną księgę – wyjaśniał dzieciom, co należy zrobić, by móc zostać czarodziejem. Produkcja monet z powietrza, wyczarowanie parasolki oraz kolorowe sztuczki z jedwabnymi chusteczkami podobały się wszystkim. Ponadto sami mogliśmy czarować wraz z iluzjonistą. Nie udało nam się jednak łączyć i rozłączać stalowych obręczy, wyczarować zwierzątko z kapelusza. Radość i uśmiech dominował na twarzach każdego dziecka. Wyjazd był udany i niejedyn uczestnik dopytywał o kolejny.

Opiekunowie Szkolnych kół TPD

Odpoczynek na Krakowskim Rynku

Uczestnicy wycieczki do Krakowa

Warsztaty, piknik i Dzień Dziecka w Rachwałowicach

Stowarzyszenie Kobiet Kreatywnych Wsi Rachwałowice w ramach dofinansowania uzyskanego z gminy Koszyce na realizację małego grantu „Majówka na ludowo”, zorganizowało dla dzieci warsztaty związane z obchodami 1 i 3 Maja. W warsztatach tych wzięło udział około 40 dzieci, podczas których wspólnie zostały zrobione flagi, kwiaty, plakaty majowe. Pierwsza część projektu zakończyła się tańcami ludowymi i współczesnymi, które prowadziła Katarzyna Pietras.

Druga część projektu „Majówki na ludowo” to piknik dla mieszkańców Rachwałowic, Filipowic oraz miejscowości ościennych, który odbył się 21 maja. Piknik rozpoczął się od występu dzieci ze Szkoły Muzycznej I Stopnia w Koszycach pod okiem swoich nauczycieli i opiekunów. W nagrodę za występ dzieci otrzymały słodkie upominki. Stowarzyszenie Kobiet Kreatywnych Wsi Rachwałowice w składzie 16 osobowym zaprezentowało się w zakupionych w ramach projektu strojach ludowych. Profesjonalna firma animacyjna zapewniła najmłodszym uczestnikom świetną zabawę, a dla wszystkich gości zapewniony był poczęstunek, grill oraz zabawa taneczna, która trwała do późnych godzin wieczornych.

Realizując ten projekt chcieliśmy pokazać całej wspólnocie wiejskiej, że integracja i współdziałanie jest nie tylko możliwe ale i potrzebne, gdyż mamy coraz mniej czasu na wspólne spotkania.

Dlatego też z inicjatywy Stowarzyszenia został zorganizowany w dniu 11 czerwca Dzień Dziecka, w którym wzięło udział ponad 60 dzieci. Zaprosiliśmy Myszkę Minnie, która prowadziła różne gry i zabawy, można było zrobić sobie tatuaż, wymalować twarz. Nie zabrakło także poczęstunku. Jednak największą atrakcją był przejazd bryczką z panem Sebastianem Turkiem. Zabawa trwała przy muzyce do godzin wieczornych.

Dzień Dziecka w Rachwałowicach

Warsztaty majowe w Rachwałowicach

Dziękujemy wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowaniu Dnia Dziecka oraz wspinałym sponsorom.

Justyna Bąk
Prezes Stowarzyszenia
Kobiet Kreatywnych Wsi Rachwałowice

Stowarzyszenie w zakupionych strojach ludowych

HISTORIA

Nikt nie rodzi się patriotą – żywa lekcja historii

Nikt nie rodzi się patriotą. Postawę patriotyczną należy budować stopniowo, najpierw w domu rodzinnym, potem w szkole poprzez działalność dydaktyczno-wychowawczą. Kształtowanie postaw patriotycznych przygotowuje młodego człowieka do życia w społeczeństwie. Wpływa na kształtowanie więzi z krajem ojczystym. Służy identyfikacji narodowej i kulturowej. Przygotowuje młode pokolenie do pełnienia ról prospołecznych. Jest wartością uniwersalną.

Dzięki staraniom Wójta Gminy Koszyce i Gminnej Biblioteki Publicznej 20 czerwca odbyło się otwarcie wystawy poświęconej tematyce Kazachstanu pt. „Myśmy do stepów unieśli Ojczyznę”. Dokumentuje ona losy Polaków deportowanych z Sowieckiej Ukrainy do Kazachstanu. Pokazuje zbiór dokumentów i fotografii rodzinnych, które mówią o życiu i zwyczajach kazachstańskich Polaków oraz świadczą o tym, że ponad 70 lat wygnania było wielką niesprawiedliwością i krzywdą. Uczestnicy mogli

również zobaczyć prawdziwe, oryginalne stroje kazachskie: nakrycia głowy, buty, szal i inne pamiątki.

Wystawie towarzyszył wykład pani Aleksandry Ślusarek Prezesa Związku Repatriantów Rzeczypospolitej Polskiej i pełnomocnika starosty ds. społecznych, który pozwolił uczestnikom spotkania zapoznać się z tragicznymi losami polskich rodzin, deportowanych z Sowieckiej Ukrainy do Kazachstanu w latach 1936–1941. Brakuje natomiast informacji o tych, którzy przeżyli gehennę deportacji do dalekich stepów w latach 1936–1937, gdzie na zesłaniu znalazły się tysiące polskich rodzin wysiedlonych z Ukrainy.

W trakcie spotkania głos zabrała pani Nina Rupeta (współautorka wystawy „Myśmy do stepów unieśli Ojczyznę”) pierwsza repatriantka w powiecie wielickim. Opowiedziała o życiu, tradycjach i zwyczajach ludowych kazachstańskich Polaków, o ich losach, a także o losach swojej rodziny. Wielokrotnie podczas prelekcji p. Nina Rupeta podkreślała, że

naród kazachski jest narodem bardzo życzliwym i otwartym, pomimo faktu, iż jest narodem dotkliwie doświadczonym przez los. Kluczowym momentem tego wieczoru była recytacja przez p. Aleksandrę Ślusarek wiersza Niny Kuczyńskiej „Obca”. Wiersz mówi o uczuciu osamotnienia, zawodu i goryczy, bo tam autorka była obcą ale i tu, wśród rodaków też czuje się obco. Podobnie jak wielu innych repatriantów autorka wiersza często zadaje sobie pytanie – kim tak naprawdę jest: Rosjanką czy Polką?

Wspomniano również księdza Władysława Bukowińskiego. Ksiądz Bukowiński pomimo, iż miał możliwość powrotu do Polski, pozostał razem z polskimi rodzinami w Kazachstanie, gdzie do końca swojego życia ich wspierał i pomagał w trudach życia na zesłaniu.

Spotkanie uświadomiło wszystkich zebranych o tragedii tych ludzi, o losie, który zgotowało im zesłanie.

Na zakończenie spotkania pani Aleksandra Ślusarek powiedziała „pamiętajmy, że problem Polaków w Kazachstanie to jest rozdział otwarty, bo w Kazachstanie nadal pozostaje tysiące zesłańców, którzy wiążą swoje nadzieje na powrót do Ojczyzny”.

Ta niecodzienna lekcja historii umysłowała młodym i starszym słuchaczom, że są jeszcze Rodacy, potomkowie zesłańców, którzy oczekują na powrót do Ojczyzny. Niestety powrót ten nie jest taki prosty, a czasami bywa niemożliwy.

Organizatorzy składają podziękowania prelegentkom za ciekawe wykłady, dzięki którym uczestnicy mieli niepowtarzalną okazję poznania, zarówno czaru Kazachstanu, jak i losów Polaków, których historia zaprowadziła do tego kraju.

Dziękujemy również Panu Zbigniewowi Gwoździowi z Modrzan za udział w zainicjowaniu spotkania.

Wystawę „Myśmy do stepów unieśli Ojczyznę” można było oglądać w Muzeum Ziemi Koszyckiej im. Stanisława Boducha w Koszycach do dnia 30 czerwca 2017.

Przemawia Wójt Gminy Koszyce – Stanisław Rybak, obok siedzą: od lewej Pani Aleksandra Ślusarek Prezes Związku Repatriantów Rzeczypospolitej Polskiej i Pani Nina Rupeta – repatriantka z Kazachstanu (współautorka wystawy „Myśmy do stepów unieśli Ojczyznę”)

Uczestnicy spotkania

Uczestnicy spotkania – młodzież koszyckiego gimnazjum

Pani Aleksandra Ślusarek Prezes Związku Repatriantów Rzeczypospolitej wręcza książkę Panu Zbigniewowi Gwoździowi

Teresa Molenda

Autorami wystawy są Nina Rupeta i Piotr Hlebowicz. Wystawa powstała dzięki współpracy Związku Repatriantów Rzeczypospolitej Polskiej ze Starostwem Powiatowym w Wieliczce, które sfinansowało jej wykonanie. Celem ekspozycji jest pokazanie tragicznych losów naszych rodaków, którzy po pokoju ryskim (z 1921 roku) stali się obywatelami Związku Sowieckiego. Polacy żyjący na niegdysiejszych kresach Rzeczypospolitej (Podolu, Żytomierszczyźnie) stali się pierwszym ukaranym narodem przez Stalina. Za to, że nie chcieli wyrzec się swojego języka, swojej wiary i tożsamości, zostali wysiedleni.

Wspomnienie o doktorze Zbigniewie Bolcie

5 lutego 2017 roku w wieku 91 lat zmarł Zbigniew Bolt – lekarz medycyny, długoletni pracownik Ośrodka Zdrowia w Koszycach. Jego oddanie pracy dla wielu było i nadal jest wzorem do naśladowania.

Przez długie lata swojej pracy zawodowej zawsze wyciągał pomocną dłoń w stronę osób tego wymagających. Każdy mógł liczyć na wsparcie i bezinteresowność Pana doktora. Był człowiekiem wytrwałym, odpowiedzialnym i obowiązkowym, nie poddawał się przeciwnościom losu, nie zakładał niepowodzeń.

Wspaniały człowiek, empatyczny lekarz. Zawsze spieszył z pomocą do wszystkich osób potrzebujących porady medycznej, wsparcia, zainteresowania; mówiąc krótko – żył dla innych.

Odszedł wielki człowiek o ludzkim podejściu do pacjentów. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 15 lutego 2017 roku. Doktor Zbigniew Bolt spoczął w rodzinnym grobowcu na cmentarzu salwatorskim w Krakowie. W uroczystościach pogrzebowych uczestniczyli: Wójt Gminy Koszyce Stanisław Rybak wraz z delegacją pracowników Urzędu Gminy, pracownicy Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Koszycach oraz przyjaciele i mieszkańcy gminy Koszyce, wdzięczni za długoletnią pracę i pomoc.

W obecnym numerze Gazety Koszyckiej wspominaamy sylwetkę dr Zbigniewa Bolta utalentowanego, pełnego pasji lekarza, ale przede wszystkim człowieka.

Doktor Zbigniew Bolt urodził się 13 lipca 1925 r. w Krakowie. Tam też rozpoczął naukę w szkole podstawowej, aby od 3 klasy kontynuować ją w Koszycach. Ukończył ją tuż przed wybuchem wojny. W roku wybuchu wojny miał czternaście lat. Rozpoczął naukę w gimnazjum u OO Misjonarzy w Krakowie, ale szkołę wkrótce zamknięto. W Koszycach uczęszczał na tajne komplety. Małą maturę zdał w 1943 roku w Krakowie. Podczas wojny po kryjomu przed ojcem brał udział w konspiracji i powstaniu z bronią w rękę. Przez 2,5 roku działał w szeregach Armii Krajowej w Inspektoracie „Maria”. W lipcu 1945 roku zdał dużą maturę w Gimnazjum Nowodworskiego w Krakowie. W październiku rozpoczął studia medyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1951 r. ukończył studia. Rok później odbył kilkumiesięczne szkolenie wojskowe w Centrum Szkolenia Medycznego w Podolanach koło Poznania. Po zakończeniu służby w junakach dostał przydział pracy w szpitalu w Chrzanowie. Po wielu staraniach udało się przenieść do Koszyc, gdzie od 1934

Doktor Zbigniew Bolt (na zdjęciu drugi z lewej) wraz z małżonką, w towarzystwie Przewodniczącego Rady Gminy – Tadeusza Nawrota, księdza Pawła Stolarczyka, Wójta Gminy Koszyce – Stanisława Rybaka i Dyrektora Muzeum Ziemi Koszyckiej – Stanisława Szymbańskiego, podczas uroczystości uhonorowania Medalem Gminy Koszyce za zasługi dla społeczeństwa gminy Koszyce

roku ordynował jego ojciec Dr Jan Bolt. W roku 1953 dr Zbigniew Bolt rozpoczął pracę w Ośrodku Zdrowia w Koszycach. Aby sprostać wymaganiom jakie niosła praca w charakterze lekarza rodzinnego zrobił specjalizację lekarza chorób wewnętrznych I stopnia we Wrocławiu, a następnie specjalizację II stopnia w zakresie medycyny ogólnej z chirurgią i ginekologią w Warszawie. W 1953 roku jeszcze wraz z ojcem założyli izbę porodową. Od tego czasu był przy narodzinach większości obywateli gminy

Koszyce. Pracował w Koszycach 53 lata. W połowie września 2006 r. rozstał się ze swoją praktyką lekarską w Koszycach.

Nie chodzi o to, żeby się smucić. Wspomnienia to dar, który łączy nas – żyjących z tymi, którzy już odeszli. Pamięć o Naszym Drogim Doktorze pozostanie żywa i na zawsze w naszych sercach.

GOPS Koszyce

Miedza

Adam Mickiewicz w księdze I „Pana Tadeusza” pisze tak:

*„Tymczasem przenoś moją duszę utęsknioną
Do tych pagórków leśnych, do tych łąk zielonych
Szeroko nad błękitnym Niemnem rozciągnionych.
Do tych pól malowanych zbożem rozmaitem,
Wyzłacanych pszenicą, posrebrzanych żytem.
Gdzie bursztynowy świerzop, gryka jak śnieg biała,
Gdzie panińskim rumieńcem dzięcielina pała,
A wszystko to przepasane jakby wstęgą, miedzą
Zieloną, na niej z rzadka ciche grusze siedzą”*

Idąc kiedyś na letni spacer do Przemysłowa, rozglądałam się po okolicy i bezwiednie recytowałam ten fragment. A przecież Mickiewicz opisał w nim krajobraz litewski, a ja spoglądałam na małopolski, i to sto pięćdziesiąt lat później. Tylko prawdziwy geniusz mógł w małym fragmencie zawrzeć uniwersalne piękno ziemi naszej szerokości geograficznej, jej specyfikę. Jest to dla Polaka krajobraz swojski, jedyny, niepowtarzalny. Opiewany w pieśniach, przedstawiany w malarstwie i muzyce. Opisany w poezji i powieściach (np. „Chłopi” czy „Nad Nie-

mnem”), występujący w filmach (np. „Sami swoi” Sylwestra Chęcińskiego”).

Samotne drzewo na miedzy

Tyle, że widziany oczami widza; kogoś, kto trudu pracy na roli nigdy nie zaznał.

Zdarzyło mi się jeden raz w życiu pracować w polu. Trzeba było przerzucić siano na obszarze 1 hektara położonego na pagórku. Czas naglił, bo siano mogło podgnić. Dzieci posadziłam – jak to było w zwyczaju – na miedzy pod drzewem i w kilka osób wzięliśmy się do roboty. Wieczorem byłam tak zmęczona, że nie umyłam się, tylko popiwszy zsiadłego mleka zasnęłam jak kamień.

Czym jest m i e d z a? To niezaorany pas pomiędzy dwoma polami. Może być również granicą sąsiedzką. Dla utrwalenia takiej granicy od wieków stawiano na miedzach kopce graniczne (artykuł „Kopce graniczne”, „Gazeta Koszycka” nr 38). Znaczenie miedzy było więc bardzo ważne. Powstały nawet związane z tym różne obyczaje. Ziemia, roczny rytm pracy na ziemi wytworzyły kult i miłość do niej. Niestety, miedze bywały też często przyczyną zatargów i waśni sąsiedzkich.

Miedza należy do grupy obszarów zwanych rudymen t a m i, nazywanych popularnie nie u ż y t k a m i.

Rudymenty obejmują, oprócz miedz, miejsca takie jak łąki, murawy, tereny podmokłe, wydmy, wrzosowiska, hale, niezaorane pagórki, zbiorowiska zaroślowe i leśne, a nawet tak zwane „zaniedbane” kąty podwórza, gdzie nie dochodzi kosiarka.

Pewien Anglik, miłośnik pięknych ogrodów, doprowadził swój do idealnego stanu. Zauważywszy, że zniknęły z ogrodu motyle, poprosił o radę specjalistę. Ten spytał: – Czy ma pan w ogrodzie jakiś kącik, w którym rosną pokrzywy?

– Wykluczone! – odparł oburzony.

– No, to motyli nie będzie, ponieważ ten gatunek składa jaja na liściach pokrzyw, którymi potem żywią się gąsienice pańskich motyli.

Niedoceniane formacje rudymentalne, to w pełni dojrzałe, naturalnie wykształcone środowisko, z jemu tylko właściwą florą i fauną. Z punktu widzenia przyrodniczego stanowią więc ważny element całego środowiska. Ich obecność wpływa na większą bioróżnorodność. I nie chodzi tu tylko o malownicze tarniny, jeżyny i dzikie róże. Miedze są siedliskiem wielu gatunków ziół, rosnących tu naturalnie, w optymalnych dla siebie warunkach.

Pamiętam, jak w dzieciństwie podjadaliśmy „zającą koniczynkę” o kwaskowatym smaku, zielone, okrągłe owocki ślazu dzikiego zwane przez nas „chlebkami”, szczaw, listki mięty, miodowy soczek wysysany z chabrów, słodkie kwiaty akacji. Na świeżą ranek przykładaliśmy babkę szerokolistną, na kurczajkę pomarańczowy sok jaskółczego ziela. Dziewczynki wiosną wiły wianki z mleczów (mniszek lekarski) a później z rumianów, maków, chabrów. Wszystko to były rośliny rudymentalne, rosnące dziko na miedzach, przypłociach, podwórkach, zbożu, na wale, przy drodze. Zawsze „pod ręką”.

Jeśli chodzi o faunę, to też nie myślimy tylko o przysłowiowym zającu, „bohaterze” jednej z najstarszych pieśni myśliwskich, który

„siedzi sobie (...) pod miedzą, pod miedzą,
a myśliwi o nim nie wiedzą, nie wiedzą”.

Może warto wspomnieć, że autorem tego tekstu z XVII wieku był jezuita ks. Hiacynt Przetocki, a śpiewano go do melodii ludowej. Pieśń ta była tak popularna, że Stanisław Moniuszko włączył ją do II aktu opery „Straszny dwór”.

Miedze były siedliskami wielu zwierząt – myszy, padalców, ptaków (np. pliszki żółtej), motyli, os,

Piękno krajobrazu nad Koszycami

mrówek i wielu innych. Wszystkie te zwierzęta są ważnymi ogniwami w łańcuchu pokarmowym, zachowując jego ciągłość i równowagę.

Z terenami rudymetalnymi nierozdzielnie związane jest z i e l a r s t w o. Babki – zielarki, dysponujące wiedzą przekazywaną z pokolenia na pokolenie, chodziły po miedzach, łąkach, przyłaskach, bo znały miejsca. Znały proces suszenia, przyrządzenia naparów, ekstraktów, maści i nalewek; wiedziały, na jakie choroby należy je stosować. Terapia taka w medycynie ludowej bywała często jedynym ratunkiem w chorobie. (patrz artykuł „Rodzina Chadzaków z Witowa”, „Gazeta Koszycka” nr 46).

Być może z doświadczenia i wiary w uzdrawiającą moc ziół wziął się zwyczaj przygotowywania na oktawę Bożego Ciała małych wianuszków ze ściśle określonych ziół (rumianku, róż, mięty, rozchodnika, macierzanki, kopytnika, grzmotnika, jaśminu) i święcenia ich w czasie nabożeństwa. Zaś 15 sierpnia przynosi się do kościoła bukiety złożone ze zbóż i ziół właśnie.

Od pewnego czasu zielarstwo zyskało uznanie w medycynie oficjalnej i stosowane jest co najmniej jako suplement. Tyle, że skurczyły się nieużytki, prawie zanikł zawód (bo to jest zawód) zielarki. Wobec tego zaczęły powstawać plantacje ziół, a zielarski przemysł przetwórczy wykorzystuje ich ponad 200 gatunków.

Tu pytanie do czytelnika: Czy ktoś jadł poziomki leśne, albo zerwane na miedzy lub pagórku, a przy

tym zna walory smakowe poziomki ogrodowej. Jeśli tak, to orientuje się, jaka jest różnica pomiędzy poziomką hodowlaną a poziomką dziko rosnącą, z własnego wyboru.

Czy wobec tego jest możliwe, aby wartość ziół uprawianych na dużych obszarach, w glebie może częściowo, ale na pewno niewystarczająco dostosowanej do wymogów danego zioła, mogła dorównać wartości ziołom rosnącym naturalnie, w miejscach najlepszych dla danego gatunku pod względem podłoża, jego składu chemicznego, nawodnienia, nasłonecznienia? A właśnie ta

Wianuszki na oktawę Bożego Ciała

różnorodność warunków powoduje, że zioła mają różne działanie na różne choroby.

Ale to jeszcze nie jest najgorsze. Okazuje się, że ze względu na żmudną robociznę a jednocześnie brak do tej pracy robotników, na plantacjach zielarskich stosuje się herbicydy, nawozy sztuczne, maszyny. Wprawdzie dostrzeżono ten problem i nakazano stosować preparaty stworzone specjalnie z myślą o ziołach, plantacje są kontrolowane, ale czy te zioła dorównują ziołom rosnącym naturalnie?

Zapewne odbiorcy tych ziół (np. „Herbapol”) sprawdzają, czy dostarczony towar spełnia wszyst-

Geometryczne pola rzepaku

kie warunki jakości. Ale na pewno wybiórczo, a my w najlepszej wierze pijemy owe napary i ekstrakty.

A jaką wartość mają dziś zioła rosnące naturalnie, jeśli o miedze „zahaczają” opryski pól?

No cóż, żyjemy w XXI wieku. Po 1991 roku nastąpiły w polskim rolnictwie drastyczne zmiany. Rolnictwo tradycyjnie (ekstensywne) zaczęło przegrywać z rolnictwem intensywnym. Złożyło się na to wiele przyczyn: nieodwracalne starzenie się społeczności wiejskiej, niski przyrost demograficzny, odpływ młodych do zawodów nierolniczych, duża pracochłonność upraw. Ręczna obróbka upraw, konna siła pociągowa, stosowanie obornika naturalnego (przy okazji zanikała też hodowla zwierząt domowych) przegrały z uprawą plantacyjną, mechanizacją, nawozami sztucznymi i opryskami.

Jest to zjawisko nieodwracalne, nawet jeśli podnoszą się coraz liczniejsze głosy promujące ochronę przyrody (w tym i nieużytków ze względu na ich niedawno odkrytą wartość). Głosy promujące ochronę piękna krajobrazu tradycyjnego, nie mówią o promowaniu zdrowej żywności.

Co więc robić? Jak pogodzić te dwie wykluczające się obecnie sfery? Idea powstawania stref krajobrazu chronionego jest słuszna, ale dotyczy obszarów zwartych, a główną cechą formacji rudymentalnych jest ich rozproszenie i z tego powodu utrudniona ochrona. Zaryzykowałabym nawet stwierdzenie, że są synantropijne, to znaczy – lubią być blisko człowieka.

Jak zrobić, żeby maki kwitły, a zbiory rzepaku i zboża były obfite?

Jedzenia potrzeba coraz więcej. Nikt też nie chce harować na roli, jeśli może żyć lżej i dostatnio. Lecz dajmy szansę temu, co jeszcze zostało. Niech nie znikną ostatnie miedze, wąwozy, zagajniki, pagórki i bagienka. Niech tu i ówdzie zakwitnie tarnina i róża; zaczerwienią się maki, a chabry zaniebieszczą. Ponieważ, gdy już będziemy syci, możemy potrzebować czegoś więcej – po prostu potrzebować piękna, a romantyczny, kojący krajobraz znika.

Mijałabym się jednak z prawdą kończąc artykuł pesymistycznym stwierdzeniem, że czeka nas sytość i brzydota. Otóż, gdy jedzie się przez Polskę w porze kwitnienia rzepaków, jego oślepiająco żółte plamy o kształtach ogromnych trapezów, prostokątów, czy owali tworzą jakieś nowe piękno, wręcz nową estetykę. Może nie romantyczną, ale malarską i abstrakcyjną. Ale czy będą o tym śpiewać piosenki, jak ta z repertuaru Hanki Ordonówny (tekst autorstwa Artura Marii Swinarskiego, muzyka Henryka Warsa):

„Święty Antoni, święty Antoni
serce zgubiłam pod miedzą.

Oj co to będzie, święty Antoni,
gdy się sąsiedzi dowiedzą...”

– a biedne serce zgubiło się pod miedzą Michałową wśród rumianków i wśród mięty.

Czy dziś byłoby to możliwe?

Grażyna Iwanicka

ŚRODOWISKO, EKOLOGIA

Nasza polska sprawa: Wisła

Rok Rzeki Wisły 2017 to inicjatywa organizacji obchodów 550 rocznicy pierwszego wolnego flisu na Wiśle, na którą złożyły się liczne wydarzenia organizowane we wszystkich województwach położonych nad Wisłą.

Idea obchodów została zainicjowana przez Społeczny Komitet Obchodów Roku Rzeki Wisły w 2017 i zyskała poparcie szeregu instytucji i samorządów. W kwietniu 2016 r. projekt stosownej uchwały wpłynął do Sejmu Rzeczypospolitej. 22 czerwca 2016 r. Sejm przyjął uchwałę, w której ustanowił **rok 2017 Rokiem Rzeki Wisły**.

Ustanawiając rok 2017 Rokiem Rzeki Wisły „Sejm oddaje hołd pokoleniom rodaków, którzy dzięki Wiśle i w oparciu o nią budowali tożsamość i potęgę Państwa Polskiego”.

„Wisła – królowa polskich rzek, będąca symbolem polskości i patriotyzmu – to nasze naturalne oraz historyczno-kulturowe dziedzictwo. Ta wyjątkowa rzeka, przez stulecia tak różnorodnie kształtowania przez naturę i ludzi, wymaga obecnie zrównoważonego rozwoju. Jest dla nas wyzwaniem cywilizacyjnym – potrzebuje przemyślanej strategii oraz odważnych, dalekowzrocznych działań” – czytamy w uchwale.

Rada Gminy Koszyce poparła projekt Uchwały Sejmowej w sprawie ustanowienia Roku 2017 Rokiem Rzeki Wisły – Uchwała Nr XX/214/2014 Rady Gminy Koszyce z dnia 22 maja 2014 roku.

W związku z inicjatywą Roku Rzeki Wisły działa także fundacja o tej samej nazwie.

Obchody Roku Rzeki Wisły zostały uwzględnione w planie emisji znaczków pocztowych na 2017 rok.

5 maja 2017 roku z inicjatywy Wójta Gminy Koszyce i Gminnej Biblioteki Publicznej w związku z Rokiem Rzeki Wisły, w Muzeum Ziemi Koszyckiej im. Stanisława Boducha w Koszycach odbył się wy-

Wykład Przemysława Paska Prezesa Fundacji „Ja Wisła”

O wystawie opowiada Pani Halina Dulemba - Wiceprezes Stowarzyszenia Miłośników Tradycyjnego Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Lud-Art” działającego przy Muzeum Etnograficznym im. Seweryna Udzieli w Krakowie

kład Przemysława Paska Prezesa Fundacji Ja Wisła. Słuchaczami wykładu była młodzież koszyckiego gimnazjum oraz radni, sołtysi, przedstawiciele organizacji pozarządowych, strażacy, myśliwi, mieszkańcy gminy.

Wykład poświęcony był zagadnieniu ożywienia brzegów Wisły z poruszeniem zagadnień eko-

Uczestnicy spotkania

logicznych. Zachowaniu czystości wód Wisły i jej brzegów. Ochrony flory, fauny zarówno wodnej jak i przybrzeżnej. Wykorzystaniu turystycznym Wisły, docenieniu jej potencjału, budowaniu nowej marki rzeki Wisły. Pan Przemysław bardzo ciekawie opowiadał również o historii wolnej żeglugi wiślańskiej, o uregulowanej Wiśle i profilu podłużnym Kaskady Górnej Wisły powyżej Krakowa.

Przemysław Pasek pasjonat i społecznik. Zaraził się miłością do rzek we wczesnym dzieciństwie. Przyciągnął warszawiaków nad Wisłę. Jego fundacja Ja Wisła organizuje tu rozmaite imprezy: rajdy rowerowe, spływy kajakowe, przejażdżki łodzią „Stwora”, koncerty na barce „Herbatnik”, projekcje filmów dokumentalnych pod mostem Łazienkowskim. Angażuje się w sprzątanie nadwiślańskich brzegów i znakuje znajdujące się w tym rejonie rezerwy przyrody.

Celem Fundacji Ja Wisła jest ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego Wisły oraz promocja takich zachowań i działań, które umożliwiają kontakt z rzeką w sposób nieniszczący przyrody, krajobrazu i środowiska. W sposób dający możliwość zrozumienia tej rzeki.

Wisła – rzeka wszystkich ziem polskich, rzeka naszych dziejów. Od stuleci – zanim jeszcze imię

Polski pojawiło się w annałach historii – ona już toczyła swoje wody od Karpat, od śląskich Beskidów, gdzie ma swe źródła aż dotąd. Rzeka, milczący świadek życia pokoleń, ich rodzenia się i umierania. Ich twórczych wysiłków związanych z gruntowaniem wszystkiego, co Polskę stanowi. Ich zmagania, czasem zmagania na śmierć i życie, ażeby utrzymać i zabezpieczyć to, co ojczyste, co jest wspólnym dorobkiem i wspólnym dziedzictwem. Wisła...

Jan Paweł II, Gdynia 11.06.1987

Wykładowi towarzyszyła wystawa haftu i koronek pt. „Brzegiem Wisły nie się wije” wypożyczona ze Stowarzyszenia Miłośników Tradycyjnego Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Lud-Art” działającego przy Muzeum Etnograficznym im. Seweryna Udzieli w Krakowie.

O prezentowanych na wystawie eksponatach opowiadała Pani Halina Dulemba-Wiceprezes Stowarzyszenia.

Organizatorem wystawy było Muzeum Ziemi Koszyckiej im. Stanisława Boducha w Koszycach.

Teresa Molenda

Inwentaryzacja przyrodnicza dla zlewni rzeki Szreniawa. Część V

Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie zlecił opracowanie „Wielowariantowego programu inwestycyjnego wraz z opracowaniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla zlewni rzeki Szreniawa” zrealizowanego w ramach „Programu Ochrony Przed Powodzią w Dorzeczu Górnej Wisły”. W bieżącym numerze GK prezentujemy V część powyższego opracowania „Teriologia”.

Autorami „Inwentaryzacji przyrodniczej” są dr Michał Węgrzyn, mgr Mateusz Kolecki, mgr Paulina Wietrzyk.

Redakcja

6. Teriologia

Obecność chronionych i łownych gatunków ssaków mających swoje siedliska nad brzegami Szreniawy i na przyległym obszarze stwierdzono w trakcie prowadzonych wizji terenowych, od marca do sierpnia, na podstawie tropów i innych śladów bytowania. Zinwentaryzowane w terenie siedliska dzikich zwierząt przedstawiono na załączonych do niniejszego opracowania mapach tematycznych.

6.1. Gatunki chronione

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej na rzece Szreniawa stwierdzono trzy różne stanowiska bobrów. Ponadto na brzegu rzeki w okolicy rybnych stawów hodowlanych napotkano charakterystyczne „ślizgawki” wydry.

Bóbr europejski (*Castor fiber*) – jest w Polsce gatunkiem częściowo chronionym (na podstawie art. 49 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.: Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628, 842; Dz. U. z 2014 r. poz. 805, 850), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 Poz. 1348 w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt). Wymieniony jest także na liście gatunków zwierząt będą-

cych przedmiotem zainteresowania Wspólnoty EU (załącznik II i IV Dyrektywy Siedliskowej).

Bobry są silnie terytorialne. Wielkość terytoriów zależy od ich zasobności w pokarm i przeważnie osiąga od 1–4 km długości ciek. Żyją do 30 lat, ale okres ich intensywnego rozrodu przypada między 5 a 10 rokiem życia. Roczny przyrost populacji w naszych warunkach po uwzględnieniu ubytków wynosi od kilku do kilkunastu procent, w zależności od regionu kraju, zagęszczenia i struktury wiekowej populacji, warunków wodnych środowiska, dostępności pokarmu oraz liczby miejsc możliwych do kolonizacji. Bóbr wywiera znaczny wpływ na ekosystemy wodne i błotne. Jego wpływ na środowisko sięga znacznie dalej niż wyznaczają to jego wymagania, co do przestrzeni życiowej i zapotrzebowań pokarmowych. Zmiany, jakich dokonują na środowisku zależą od zagęszczenia i dynamiki populacji oraz czasu przebywania bobrów w terenie. Przekształcając jego układ hydrologiczny, zwiększają bioróżnorodność, inicjują naturalne procesy bagienne a nawet wpływają na zmianę krajobrazu. W okolicy stawów bobrowych podwyższa się i stabilizuje poziom wody gruntowej, zmniejsza się erozja oraz zwiększa osadzanie cząstek mineralnych i organicznych. Inicjowane są naturalne procesy bagienne i wpływa korzystnie na

Siedlisko bobrów na rzece Szreniawa w pobliżu starego młyna. Fot. Mateusz Kolecki

bioróżnorodność tych środowisk. Szkody wyrządzane przez bobry polegają na blokowaniu przepustów drogowych i dziurawieniu grobli, nasypów regularnie w tych samych miejscach. Odłowy bobrów, bądź rozbieranie tam jest zazwyczaj tylko czasowym rozwiązaniem problemu szkód. Wędrujące osobniki przy zagęszczonej populacji szybko zajmują zwolniony teren i problem często powraca.

Zinwentaryzowane w terenie siedliska bobrów na rzece Szreniawa przedstawiono na mapie „Chronione gatunki ssaków” załączonej do niniejszego sprawozdania.

Wydra (*Lutra lutra*) – jest w Polsce gatunkiem częściowo chronionym (na podstawie art. 49 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.: Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628, 842; Dz. U. z 2014 r. poz. 805, 850), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 Poz. 1348 w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt), z wyjątkiem stawów hodowli ryb, gdzie może być tępiona. Gatunek wymieniony także w Czerwonej Księdze Gatunków Zagrożonych Unii Europejskiej w kategorii bliski zagrożenia (NT) oraz w II Załączniku Dyrektywy Siedliskowej.

Wydry żyją przede wszystkim przy zbiornikach i ciekach wodnych, lecz spotyka się je także z dala od wody. Zamieszkują opuszczone żeremia bobrów lub ich nory, a także dziuple i wykroty pod korzeniami powalonych drzew. Są terytorialne, samiec kontroluje na swoim terenie kilka samic. Swoje tereny znakują odchodami, ponadto używają stale tych samych miejsc, w których pozostawiają odchody (tzw. latryny wydr). Aktywność rozrodczą wykazują przez cały rok, jednak samica wydaje potomstwo zwykle co 2 lata. W jednym miocie może urodzić się 2–4 młodych, które pozostają z matką przez pierwszy rok życia. Żywią się głównie rybami jednak uzupełniają też dietę żabami, rakami

Wejście do nory bobrów na brzegu Szreniawy w pobliżu starego młyna. Fot. Mateusz Kolecki

Siedlisko bobrów przy starym młynie. Fot. Mateusz Kolecki

Tropy bobrów na brzegu Szreniawy. Fot. Mateusz Kolecki

Wejście do nory bobrów na brzegu Szreniawy. Fot. Mateusz Kolecki

Drzewa zgryzione przez bobry nad Szreniawą. Fot. Mateusz Kolecki

Pień drzewa podgryziony przez bobry na brzegu Szreniawy. Fot. Mateusz Kolecki

i małżami. Im mniejszy zbiornik wodny i jego zasobność w ryby tym większy jest udział płazów w diecie wydr. W małych ciekach wodnych i stawach żaba trawna może stanowić nawet 100% diety. Zdobyty pokarm spożywają zwykle w wybranych, zawsze tych samych miejscach. Dlatego łatwo jest stwierdzić występowanie osobników tego gatunku na danym terenie.

Zinventaryzowane w terenie siedlisko wydry na rzece Szreniawa przedstawiono na mapie „Chronione gatunki ssaków” załączonej do niniejszego sprawozdania.

6.2. Pozostałe gatunki ssaków

Sarna europejska (*Capreolus capreolus*) – w Polsce jest gatunkiem łownym. O liczebności i puli przeznaczonych do odstrzału w oparciu o Prawo Łowieckie decydują Nadleśnictwa w porozumieniu z lokalnymi kołami łowieckimi.

Jest to gatunek terytorialny, powszechnie występujący w naszym kraju, obecnie związany z siedliskami polno-leśnymi. W przypadku prawidłowej gospodarki łowieckiej tym gatunkiem sarna preferuje określone siedliska leśne. W przypadku zbyt dużej liczebności sarny w danym kompleksie leśnym brak możliwości zajęcia optymalnego terytorium zmusza część populacji do zajmowania terenów polnych (rudle, czyli grupy saren na polach). Wielkość osobnicza terytorium zależy od płci, pory roku, typu siedliskowego i mozaikowatości lasu, oraz liczebności populacji.

W trakcie przeprowadzonych badań terenowych i na podstawie danych uzyskanych z RDOŚ w Krakowie miejsca o szczególnie dużym zagęszczeniu saren przedstawiono na mapie „Miejsca koncentracji zwierzyny” załączonej do niniejszego opracowania.

Dzik (*Sus scrofa*) – w Polsce jest gatunkiem łownym. Gospodarowanie populacją dziką w oparciu o Prawo Łowieckie spoczywa na Nadleśnictwach w porozumieniu z lokalnymi kołami łowieckimi.

Dzik jest gatunkiem bardzo licznie występującym w całym kraju, a jego liczebność stale rośnie. W warunkach naturalnych zimą zwierzęta te przebywają głównie w kompleksach leśnych, preferując żyzne i wilgotne siedliska. W sezonie wegetacyjnym dziki okresowo przebywają w środowisku polnym i małych kompleksach leśnych. Jest to gatunek wszystkożerny. Dziki bardzo łatwo adoptują się do zmieniających się warunków siedliskowych powodowanych działalnością człowieka. Obecne przegęszczenie populacji powoduje bardzo duże szkody w rolnictwie oraz wkraczanie dzików w tereny silnie zurbanizowane. Spotykany jest zarówno w lesie, w parkach miejskich i działkach ogrodniczych, jak również na ulicach miast. Są też przyczyną wypadków komunikacyjnych.

W trakcie przeprowadzonych badań terenowych i na podstawie danych uzyskanych z RDOŚ w Krakowie miejsca o szczególnie dużym zagęszczeniu saren przedstawiono na mapie „Miejsca koncentracji zwierzyny” załączonej do niniejszego opracowania.

Zajac szarak (*Lepus europaeus*) – w Polsce jest gatunkiem łownym. O liczebności i puli przeznaczonej do odstrzału w oparciu o Prawo Łowieckie decydują Nadleśnictwa w porozumieniu z lokalnymi kołami łowieckimi.

Zajac występuje na terenie całego kraju. Jego liczebność i rozmieszczenie jest różne, ale najwięcej osobników można spotkać w centralnej Polsce. Unika terenów podmokłych i wilgotnych. Zajac był pierwotnie gatunkiem stepowym, więc najbardziej odpowiadają mu tereny nizinne, głównie w urozmaiconym krajobrazie rolniczym. Zamieszkuje również lasy, wydmy nadmorskie, obszary rekultywowane, a nawet tereny miejskie. Zajace są terytorialne i żyją pojedynczo z wyjątkiem okresu parkotów (godów). Liczebność zajęcy w danym roku zależy przede wszystkim od pogody, jaka panowała podczas wykotów. Stałym czyn-

Tama bobrów (i śmieci naniesione przez wodę) na Szreniawie, w pobliżu stawów rybnych. Fot. Mateusz Kolecki

Ślizgawka z tropami wydry na brzegu Szreniawy. Fot. Mateusz Kolecki

Ślizgawka (zejście wydr do wody) na brzegu Szreniawy. Fot. Mateusz Kolecki

nikiem redukującym ich liczbę są lisy, których populacja dzięki zapobieganiu wściekliznie i nikłemu odstrzałowi ewidentnie zwiększyła swoje rozmiary. Do wrogów zajęcy należy także zaliczyć większe ptaki drapieżne, kruki i bezpańskie psy.

Na całym omawianym obszarze zajęcy był notowany na polach uprawnych w pobliżu zakrzaczeń i płątów lasu.

Lis (*Vulpes vulpes*) – w Polsce jest gatunkiem łownym. Gospodarowanie populacją lisa w oparciu o Prawo Łowieckie spoczywa na Nadleśnictwach w porozumieniu z lokalnymi kołami łowieckimi.

Jest najpospolitszym drapieżnikiem w naszym kraju. Biotopem lisa są lasy, pola, łąki. Ulubionym jego siedliskiem są małe lasy śródpolne. W dużych kompleksach trzyma się raczej na obrzeżach lub w enklawach śródleśnych. Są nosicielami chorób zakaźnych i pasożytów.

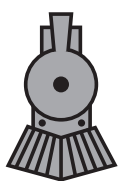

Ślizgawka (zejście wydr do wody) na brzegu Szreniawy. Fot. Mateusz Kolecki

Lis w trakcie prowadzonych obserwacji terenowych był najczęściej obserwowanym małym drapieżnikiem na całym obszarze badań.

KULTURA, EDUKACJA, SPORT

Z książką za Pan brat – wzbogacenie zasobów bibliotek szkolnych

**NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA**

Gmina Koszyce za pośrednictwem Wojewody Małopolskiego złożyła wniosek do Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa (NPRC) w ramach Priorytetu 3 – Rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez promowanie i wspieranie rozwoju czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych. Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa jest uchwalonym przez Radę Ministrów programem wieloletnim na lata 2016–2020, w celu poprawy stanu czytelnictwa w Polsce poprzez wzmocnienie roli bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego stanowiących centrum dostępu do kultury i wiedzy.

W ramach dotacji udzielonej przez Wojewodę Małopolskiego, gmina Koszyce otrzymała dotację celową w wysokości 14 480,00 złotych z przeznaczeniem na zakup nowości do bibliotek szkolnych w łącznej kwocie 18 100,00 złotych (z czego 14 480,00 dotacja, 3 620,00 wkład własny gminy).

Celem realizacji projektu w ramach NPRC jest zwiększenie oferty bibliotek publicznych w zakresie nowości wydawniczych, w tym multimediów, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy biblioteki publicznej ze szkolną w zakresie kształtowania księgozbioru dla dzieci i młodzieży w bibliotece publicznej.

Efektom będzie stworzenie takich zasobów bibliotecznych, które będą dobrane pod kątem rzeczywistych potrzeb środowiska, w którym biblioteka funkcjonuje.

Zakupy i dostawy książek do bibliotek szkolnych w Koszycach oraz w Książnicach Wielkich zostaną dokonane podczas wakacji, tak by nowy rok szkolny

2017/2018 powitał uczniów wzbogaconym księgozbiorem i zachęcił do częstszego korzystania z zasobów bibliotek szkolnych.

Bo jak mówią starodawne powiedzenia i przysłowia:

„Książka – to mistrz, co darmo nauki udziela, kto ją lubi – doradcę ma i przyjaciela, który z nim smutki dzieli, pomaga radości, chwilę nudów odpędza, osładza cierpkości.”

„Książka stanowi cudowny przedmiot, dzięki któremu świat poczęty w umyśle pisarza przenika do umysłu czytelnika... Każda książka żyje tyle razy, ile razy została przeczytana.”

Olga Kabat

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Małopolskie
Centrum
Przedsiębiorczości

Projekt edukacyjny „Od najmłodszych lat zdobywamy świat!”

realizowany dzięki wsparciu Unii Europejskiej. Wartość projektu 725 995,00 złotych

Gmina Koszyce (partner projektu) wspólnie z Fundacją na Rzecz Rozwoju Społeczeństwa, Tolerancji, Integracji, Wolności, Edukacji, Kultury z Warszawy (lider projektu) w miesiącu wrześniu 2016 roku przygotowała wniosek na konkurs z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego nr RPMP.10.01.03-IP.01-12-032/16 w odpowiedzi na który do instytucji wdrażającej – Małopolskiego Centrum Przedsiębiorczości wpłynęło **169 wniosków** o dofinansowanie. Łączna kwota wnioskowanego dofinansowania w złożonych projektach wynosiła 227 525 753,97 zł, co stanowiło 429,17% alokacji przewidzianej w ramach niniejszego konkursu.

W dniu 28 marca 2017 roku, Uchwałą nr 477/17, Zarząd Województwa Małopolskiego dokonał wyboru do dofinansowania **86 pozytywnie ocenionych projektów**, umieszczonych na liście podstawowej,

złożonych w ramach przedmiotowego konkursu. W pierwszej dwudziestce wybranych do dofinansowania wniosków – **na pozycji 17** – znalazł się projekt pod nazwą „Od najmłodszych lat zdobywamy świat!” którego odbiorcami są uczniowie i nauczyciele Szkoły Podstawowej oraz Gimnazjum z Centrum Oświatowego w Koszycach.

Głównym celem projektu jest:

A. Rozwijanie u dzieci i młodzieży kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy w zakresie przedmiotów przyrodniczych i matematyki oraz kompetencji informatycznych.

B. Rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych nauczycieli w zakresie wykorzystania nowoczesnych narzędzi oraz technologii informacyjnych i komunikacyjnych, nauczania w obszarze przed-

miotów przyrodniczych i matematyki oraz pracy metodą eksperymentu.

C. Wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych uczniów w zakresie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy oraz właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej) poprzez pomoc stypendialną.

Wskaźniki kluczowe projektu to m.in:

Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 25.

Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu – 180.

Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 2.

Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 2.

Projekt został przygotowany na 24 miesiące czyli dwa lata szkolne. Realizowany będzie w roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019.

Projekt zakłada realizację dodatkowych zajęć z matematyki, przyrody oraz nauki programowania dla klas I–III; zajęć z matematyki, przyrody, programowania dla klas IV–VI oraz zajęć z matematyki, fizyki, chemii, biologii, geografii, programowania dla klas gimnazjalnych. Ponadto w ramach projektu zostanie zakupione nowoczesne wyposażenie do sal przedmiotowych którego łączna wartość opiewa na kwotę 153 130,00 złotych, udzielonych zostanie 42 stypendia dla uczniów Centrum Oświatowego, zaś nauczyciele wezmą udział w szkoleniach na temat poszukiwania nowych, efektywnych metod i form pracy adekwatnych do potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci w każdym wieku szkolnym z wykorzystaniem narzędzi TIK.

Wartość projektu 725 995,00 złotych z czego kwotę dofinansowania stanowi 689 259,00 zł.

Opis zadań realizowanych w projekcie

Dla klas I–III przewidziano realizację następujących zajęć edukacyjnych:

- z matematyki pod nazwą „Z MATEMATYKĄ NA TY”, których celem będzie rozbudzanie ciekawości poznawczej, popularyzacja matematyki, przygotowanie do udziału w konkursach.
- Z przyrody pod nazwą „BLIŻEJ PRZYRODY”. Cel: rozwijanie zainteresowań przyrodniczych, odkrywanie własnego środowiska, kształtowanie poczucia odpowiedzialności za środowisko.

Efekty: ukształtowanie właściwego stosunku do przyrody, zwiększenie zainteresowania problemami przyrody, zrozumienie zjawisk zachodzących w przyrodzie.

- Z nauki programowania będzie prowadzone KÓŁKO PROGRAMISTYCZNE, celem zajęć będzie poznanie podstawy programowania i algorytmów dla najmłodszych w oparciu o narzędzie LEGO WeDo 2.0

Zajęcia rozwijające prowadzone będą dla uczniów klas IV–VI:

- Z matematyki, cel: rozwijanie zainteresowań, motywowanie do wykorzystania uzdolnień pracy z wykorzystaniem multimediów, popularyzacja matematyki metodą interaktywną, rozbudzanie twórczego działania i samodzielności.
- Z przyrody pod nazwą „Czym skorupka za młodu nasiąknie...”. Cel: popularyzacja treści przyrodniczych z wykorzystaniem metod interaktywnych. Rozwijanie zainteresowań, rozbudzanie ciekawości, twórczego działania i samodzielności, doskonalenie uwagi i logicznego myślenia oraz wyciągania wniosków na podstawie doświadczeń i własnych obserwacji.
- Z programowania, pod nazwą: „CYBERMOC” Cel: poznanie podstawy programowania i algorytmów w oparciu o narzędzie Lego Mindstorms EV3. Dzięki zajęciom dzieci nauczą się wydawania konkretnych komend, tworzenia instrukcji – szukania kreatywnych rozwiązań w sytuacji ograniczonych zasobów – rozkładania zaawansowanych procesów na pojedyncze czynności. Dowiedzą się: czym jest algorytm, pętla, informatyka, kod, program, warunek [poziom wiedzy]. Zrozumieją, że można podchodzić kreatywnie do problemów dnia codziennego [poziom świadomości].

Gimnazjum

Zajęcia w Gimnazjum oprócz tradycyjnych metod prowadzenia zajęć będą miały na celu włączenie do nauczania metod aktywizujących, nastawionych na działanie ucznia np. pracy w grupach, praca metodą projektu, za pomocą prezentacji multimedialnych i wykładów a przede wszystkim z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnej (TIK) oraz multimediów. W ramach projektu przewidziano realizację następujących zajęć:

- Matematyka. Cel: nabycie przez uczniów umiejętności rozwijania i wykorzystania myślenia

- matematycznego w rozwiązywania problemów występujących w życiu codziennym. W ramach zajęć pogłębiona zostanie znajomość głównych operacji i sposobów prezentacji matematycznej.
- Fizyka „PYTAJ, BADAJ, WNIOSKUJ”. Cel: Zainteresować eksperymentem na lekcjach fizyki. Rozwinąć zainteresowania treściami z fizyki i przyrody z wykorzystaniem eksperymentów fizycznych. Wdrożyć i wzmocnić umiejętności korzystania z TIK, popularyzacja fizyki wśród uczniów metodą interaktywną, rozbudzanie ciekawości poznawczej, twórczego działania i samodzielności, przygotowanie uczniów do udziału w konkursach.
  - Programowanie „Chcę być jak Bill Gates”. Celem jest poznanie podstawy programowania i algorytmów dla najmłodszych w oparciu o narzędzie Lego Mindstorms EV3. Dzięki zajęciom dzieci nauczą się [poziom umiejętności]: – wydawania konkretnych komend, tworzenia instrukcji – szukania kreatywnych rozwiązań w sytuacji ograniczonych zasobów – rozkładania zaawansowanych procesów na pojedyncze czynności. Dowiedzą się: czym jest algorytm, pętla, informatyka, kod, program, warunek [poziom wiedzy] Zrozumieją, że można podchodzić kreatywnie do problemów dnia codziennego [poziom świadomości]
  - Chemia „ZOBACZYĆ, ZBADAĆ, ZROZUMIEĆ...” Cel: Rozwijanie zainteresowań, rozbudzanie ciekawości poznawczej, twórczego działania i samodzielności podczas przeprowadzania obserwacji i eksperymentów oraz ich interpretowania. Oczekiwane efekty: wysokie wyniki w nauce; osiągnięcia w konkursach przyrodniczych; umiejętność samodzielnej, twórczej pracy zakończonej właściwym wnioskowaniem. Umiejętność korzystania z nowoczesnych pomocy i programów.
  - Biologia „POŁKNAĆ BAKCYLA CZYLI BIOLOGIA INACZEJ...” Cele zajęć: Wdrażanie TIK w nauce biologii. Rozwijanie w uczniach zainteresowań przyrodniczych, rozbudzanie ciekawości poznawczej, twórczego działania i samodzielności podczas przeprowadzania obserwacji i eksperymentów oraz ich interpretowania. Oczekiwane efekty: Osiąganie wysokich wyników w nauce. Osiągnięcia w konkursach przyrodniczych. Umiejętność samodzielnej, twórczej pracy zakończonej właściwym wnioskowaniem

- Geografia „POZNAJ ŚWIAT”. Cele edukacyjne to: Budzenie zainteresowań przestrzenią geograficzną. Kształtowanie umiejętności obserwacji i opisu zjawisk przyrody. Posługiwanie się właściwym nazewnictwem. Upowszechnianie form aktywnego wypoczynku. Wyzwalanie aktywności ucznia. Przygotowanie uczniów do konkursów o tematyce geograficznej i turystycznej. Zainteresowanie podróżami po Polsce i świecie.

Dodatkowe zajęcia prowadzone dla uczniów klas I–III i IV–VI oraz gimnazjum będą skutkowały rozwojem kompetencji matematyczno-przyrodniczych oraz TIK. Rekrutacja do projektu na rok szkolny 2017/2018 zostanie przeprowadzona w miesiącu wrześniu spośród uczniów Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Koszycach. Dla uczestników projektu zaplanowano także ciekawe wycieczki.

Pomoc stypendialna w projekcie

Przeznaczona zostanie na wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych uczniów Szkoły Podstawowej (SP) i Gimnazjum (G) w Koszycach w zakresie kompetencji kluczowych, niezbędnych na rynku pracy oraz nabywania właściwych postaw/umiejętności (kreatywności, innowacyjności oraz pracy zespołowej). Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, wśród uczniów i uczennic SP oraz G w Koszycach wynika, że w obu szkołach istnieje grupa uczniów, którzy wykazują braki w wiedzy i umiejętnościach głównie w zakresie matematyki, przyrody oraz języków obcych.

W ramach projektu zapewnione zostaną 22 stypendia dla uczniów SP oraz 20 dla uczniów G. Stypendia wypłacane będą uczniowi do momentu osiągnięcia zakładanych we wzorcu efektów. Stypendia przeznaczone będą wyłącznie na cele edukacyjne a do ubiegania się o stypendium uprawnieni będą uczniowie, którzy spełniają kryteria rekrutacji. Na etapie realizacji projektu zostanie sporządzony Regulamin określający zasady udzielania pomocy stypendialnej dla uczniów. Regulamin wskazywać będzie w szczególności rodzaje działań, na jakie przeznaczone będzie stypendium, a także warunki udzielania pomocy, w tym wymóg przeprowadzenia diagnozy indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia. Maksymalna wysokość udzielonego stypendium to 200 zł a okres przyznawania – do 9 miesięcy.

W związku z tym, że możliwość skorzystania z zajęć dodatkowych na terenie gminy wiejskiej Koszyce jest utrudniona, szkoła przygotowuje pakiet zajęć, z których będą mogli, ale nie musieli skorzystać uczniowie. Każdemu uczniowi-stypendyście przydzielony zostanie opiekun, którego zadaniem będzie monitorowanie postępów w nauce oraz motywowanie do nauki. Otrzymanie stypendium w jednym roku szkolnym nie wyklucza możliwości ubiegania się o wsparcie na kolejny rok.

Produkty: 42 stypendia w ciągu 1 roku szkolnego

Kursy i szkolenia dla nauczycieli

Rozwijanie zainteresowań oraz zdolności matematycznych i przyrodniczych uczniów wymaga od nauczycieli poszukiwania nowych, efektywnych metod i form pracy adekwatnych do potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci w każdym wieku szkolnym. Podczas zajęć powinny być wykorzystane różnorodne formy pracy, tj. indywidualna, grupowa i zbiorowa z ich odmianami jednolitą i zróżnicowaną, również w oparciu o technologie informacyjno – komunikacyjne, dlatego też nauczyciele wezmą udział w kursach i szkoleniach mających na celu przygotowanie ich do pracy z uczniami w oparciu o wykorzystanie dostępnych technologii multimedialnych i TIK. W ramach projektu przewidziano następujące szkolenia:

Szkolenie 1: Wykorzystanie tablicy interaktywnej w pracy dydaktycznej dla 9 nauczycieli SP i G. (liczba godzin 8 h).

Szkolenie 2: Nauka programowania Scratch dla 4 nauczycieli SP i G. (24 h).

Szkolenie 3: TIK w holistycznym nauczaniu przedmiotów przyrodniczych dla 2 nauczycieli SP i G (80 h).

Szkolenie 4: Wykorzystanie narzędzi TIK do wzbogacenia procesu edukacyjnego (Power Point,

PREZI, Publisher, ABBY, Picasso, MoviMaker) dla 12 nauczycieli (18 h).

Szkolenie 5: Bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni oraz bezpieczne korzystania ze sprzętu komputerowego lub innych mobilnych narzędzi mających funkcje komputera dla 22 nauczycieli SP i G (16 h).

Dzięki realizacji projektu uczniowie podniosą swoje kompetencje kluczowe na rynku pracy, wyrównają deficyty oraz będą mogli rozwijać swoje zainteresowania. Nauczyciele podniosą swoje kwalifikacje, zaś szkoła zyska dodatkowe wyposażenie i utworzy pracownie przedmiotowe:

- informatyczną – wyposażoną w nowy sprzęt i oprogramowanie o wartości 54 340,00 zł,
- przyrodniczą – o wartości sprzętu 44 061,00 zł,
- biologiczną o wartości 13 535,00 zł,
- geograficzną o wartości 7 517,00 zł (w tym ogródek meteo – szkolna stacja pogodowa),
- fizyczną o wartości 13 340,00 zł,
- chemiczną o wartości 6620,00 zł,
- matematyczną dla klas I–III wartość 7590,00 zł, dla klas IV–VI 3142,00 zł, Gimnazjum 2985,00 zł.

W ramach projektu zakup sprzętu do pracowni będzie obejmował m.in. oprogramowanie, filmy naukowe, tablice interaktywne, rzutniki, laptopy, dygestorium, zestawy odczynników i szkła chemicznego, wyposażenie laboratorium do zajęć z fizyki i chemii, maszyna elektrostatyczna, modele anatomiczne człowieka, modele układu słonecznego, plansze edukacyjne oraz wiele innych.

Rodziców i uczniów zainteresowanych uczestnictwem w projekcie zapraszamy do kontaktu w terminie od 16 sierpnia do 23 września 2017 roku w celu wypełnienia deklaracji i uzyskania bliższych informacji.

Olga Kabat

Sektor finansowy edukuje razem z samorządami

Gmina Koszyce dołączyła do Projektu sektorowego Bankowcy dla Edukacji. Porozumienie o współpracy w zakresie edukacji ekonomicznej i cyberbezpieczeństwa pomiędzy sektorem finansowym a samorządem lokalnym zostało podpisane przez Wójta Gminy Koszyce Pana Stanisława Rybaka oraz Związek Banków Polskich i Warszawski Instytut Bankowości.

Jak podkreślają zgodnie przedstawiciele stron porozumienia pn. „Edukacja ekonomiczna dzieci, młodzieży, studentów i seniorów – współpraca sektora finansowego z samorządami” jest to niezbędnym elementem przygotowania młodego człowieka do życia we współczesnym świecie, zaś skuteczną realizacją tego zadania wymaga szerokich działań

wspieranych przez instytucje rynku finansowego oraz inne odpowiedzialne za edukację w tym zakresie.

– *W dzisiejszym świecie, umiejętność orientowania się i podejmowania trafnych decyzji w obszarze finansów osobistych, staje się już nie luksusem a koniecznością. Dlatego też cieszymy się, że Gmina Koszyce dołącza do tych miast i gmin, które chcą aktywnie włączyć się w jeden z największych projektów edukacyjnych w naszym kraju, który w najbliższych latach ma ambicje stać się czołowym sektorowym projektem edukacyjnym w Europie* – powiedział Wiceprezes Warszawskiego Instytutu Bankowości, Waldemar Zbytek.

Bezpośrednim celem Porozumienia jest współpraca przy realizacji działań edukacyjnych w dziedzinie ekonomii i finansów, skierowanych do dzieci, młodzieży, studentów i seniorów, realizowanych w ramach Projektu sektorowego „Bankowcy dla Edukacji”, realizowanego przez Warszawski Instytut Bankowości. Wśród prowadzonych wspólnie aktywności znajdują się m.in. lekcje w szkołach, debaty, konferencje regionalne czy konkursy wiedzy ekonomicznej.

Olga Kabat

Szanowni Państwo

Mieszkańcy Gminy Koszyce

Wójt Gminy Koszyce

Zaprasza na Dożynki Gminne,
które odbędą się 20 sierpnia 2017r.
na Stadionie KS Szreniawa
w Koszycach o godz. 15.00

Wójt Gminy Koszyce
Stanisław Rybak

Program dożynek

Stadion KS Szreniawa - 20.08.2017

godz. 15.00 - rozpoczęcie uroczystości

Korowód wieńcowy

*Ceremonia wręczenia gospodarzowi gminy
bochna chleba*

Powitanie gości

Występy artystyczne

Zabawa ludowa

Kiermasze, wystawy, stoiska gastronomiczne

Stadion KS Szreniawa Koszyce po modernizacji

Dobiegł końca realizowany przez Gminę Koszyce projekt p.n. „Rozbudowa urządzeń terenowych stadionu sportowego „Szreniawa” w Koszycach”.

Jego zakres obejmował: roboty demontażowe starych urządzeń, budowę nowych trybun, zainstalowanie kontenera pełniącego funkcję magazynku, wymianę sanitariatów w pomieszczeniach szatniowych, zamontowanie piłkochwytych na boisku głównym oraz treningowym, ogrodzenie boiska treningowego, wykonanie bramy wjazdowej, prace wykończeniowe w budynku klubowym, wykonanie oświetlenia boiska.

Modernizacja kosztowała 200 tys. złotych a sfinansowana została ze środków budżetu gminy z udziałem funduszu sołectkiego w wys. 24,222 tys. zł i funduszu obywatelskiego w wys. 26 tys. zł, przeznaczonych na ten cel przez sołectwo Koszyce.

RS

GAZETA KOSZYCKA – członek Polskiego Stowarzyszenia Prasy Lokalnej.
Redagują: Teresa Molenda, Stanisław Szymański, Adam Andrzej Gąsior, Olga Kabat, Ryszard Stojek. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania, opracowywania edytor-
skiego nadesłanych tekstów, nadawania własnych tytułów.

Materiały i korespondencje prosimy przekazywać do Urzędu Gminy w Koszycach,
ul. Elżbiety Łokietkówny 14, tel. (41) 3514048 w. 26, e-mail: promocja@koszyce.gmina.pl
Gazeta Koszycka dostępna jest także na stronie: www.koszyce.gmina.pl
Autorom honorariów nie płacimy. Sygn. akt: INs-Rej-Pr 7/95 Sąd Wojewódzki w Kielcach.
Egzemplarz bezpłatny. Skład: Jacek Stojek. Druk: Brzeska Oficyna Wydawnicza, Brzesko